

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. כי כתביתו שטרי אקניאתא אי ידעיתו יומא דקניתו ביה כתבו ואי לא כתבו יומא דקיימיתו ביה כי היכי דלא מתחזי כשקרא.....1
- ב. אמר להו רב לספריה וכן אמר להו רב הונא לספריה כי קיימיתו בשילי כתבו בשילי ואף על גב דמסירן לכו מילי בהיני.....3
- ג. האי מאן דנקיט שטרא בר מאה זוזי ואמר שויה ניהלי תרי בני חמשיין חמשיין ... תרי שטרי בני חמשיין חמשיין ואמר שוינהו ניהלי חד בר מאה ... שטרא בר מאה זוזי ואמר שוונהי ניהלי חד בר חמשיין לא משוינא ליה.....4
- ד. שני אחין אחד עני ואחד עשיר והניח להן אביהן מרחץ ובית הבד עשאן לשכר השכר לאמצע.....5
- ה. עשאן לעצמו הרי העשיר אומר לעני קח לך עבדים וירחצו במרחץ קח לך זיתים ובא ועשה בבית הבד.....6
- ו. שנים שהיו בעיר אחת שם אחד יוסף בן שמעון ושם אחר יוסף בן שמעון אין יכולין להוציא שטר חוב זה על זה ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב.....8
- ז. נמצא לאחד בין שטרותיו שטרו של יוסף בן שמעון פרוע שטרות שניהן פרועין כיצד יעשו ישלשו ואם היו משולשין יכתבו סימן ואם היו מסומנין יכתבו כהן.....9
- ח. גט שיש עליו עדים ואין בו זמן ... אם כתוב בו גרשתיה היום כשר.....10
- ט. הכא נמי ממך מההוא גברא דנפיק מתותי ידיה משמע.....11
- י. דאמר עדי מסירה כרתי.....12
- יא. שנים שהיו בעיר אחת שם אחד יוסף בן שמעון ושם אחר יוסף בן שמעון אינן יכולין להוציא שטר חוב זה על זה ... הא הם על אחרים יכולין.....17

דף קעב.

א. כי כתביתו שטרי אקניאתא אי ידעיתו יומא דקניתו ביה

כתבו ואי לא כתבו יומא דקיימיתו ביה כי היכי דלא

מתחזי כשקרא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

בשטר שיש בו קניין¹, אפילו איחרו מלכתוב ולחתום עד זמן מרובה כשר², דמשעת קנין נשתעבדו נכסים ואם זוכרים יום הקנין יכתבו הזמן מיום הקנין, ומזכירים גם³ יום הכתיבה, שכותבים קנינו מפלוני ביום פלוני וכתבנו ומסרנו לו ביום פלוני⁴, ואם אינם זוכרים יום הקנין יכתבו מיום הכתיבה⁵, ויזכירו שיום הכתיבה אינו יום הקנין שיכתבו קנינו מפלוני וכתבנו וחתמנו ומסרנו ביום פלוני⁶, דאל"כ מיחזי כשיקרא⁷.

אם זוכרים⁸ העדים שהיה בחודש תשרי אבל אינם זוכרים באיזה יום בחודש היה הקנין, לא יכתבו משום כך שהיה בר"ח חשון שזה בודאי לאחר הזמן, משום דמיחזי כשיקרא⁹, ויש אומרים שאם יודעים שקנו בתחלת החודש, אבל אינם יודעים באיזה יום, יכתבו שקנו בשליש הראשון, וכן אם זוכרים שקנו באמצע החודש יכתבו שקנו באמצע החודש¹⁰, וכן בסוף החודש.

¹ שו"ע ונו"כ מג מו

² ומדברי השו"ע משמע שאפילו לכתחלה מותר לאחר, והסמ"ע כתב כמה שנחלקו הראשונים בדבר שיש בו קנין אם צריך כתיבה (עי' לעיל הערה נא), ולדעת הפוסקים שא"צ כתיבה כלל, צריך לפרש דמ"ש כאן דכשר לזמן מרובה היינו כשרוצה המלוה לכתוב שמא תשתכח העדות או שילכו העדים למקום רחוק, וכתב שהוא קצת דוחק, ותירץ באופן אחר שיש לחלק שאם העדים לפנינו ואומרים שזוכרים אמרינן דמסתמא הקנה לו בעין יפה והעדים מפקי לקלא אפילו בלא כתיבה, אבל אם העדים אינם לפנינו דאפשר דהעדים לא שמו לב לזמן הקנין ושכחו ולא מפקי לקלא, שבזה אינו טורף א"כ כתבו בשטר גם זמן הקנין, אף על פי שלא כתבוהו עד לאחר זמן, והש"ך דחה חילוק הסמ"ע, וכתב דהמחבר סובר כהר"ף והרמב"ם שאפילו לא כתבו כלל מהני, ומ"ש בשו"ע עד לאחר זמן מרובה לאו דוקא, ועי' בבאר הגולה מה שתירץ לחלק בין שטר הלואה דיהיב זוזי דאלימ שעבודיה וא"צ כתיבה, אבל בשאר דברים שיש בהם קנין צריכים עכ"פ לכתוב.

³ שו"ע ונו"כ שם יח

⁴ ועי' סמ"ע ס"ק לג ובש"ך ס"ק לח.

⁵ שו"ע ונו"כ שם מז

⁶ שו"ע ונו"כ שם יח ויש בזה רמז שהקנין לא היה באותו יום.

⁷ ולכאורה נראה דקאי גם ארישא כשזוכרים יום הקנין, וכתב הסמ"ע ס"ק לד בשם הב"י שבדיעבד השטר כשר, והביא שיש חולקים וסוברים שהשטר פסול, ומ"ש הרמ"א כאן מיהו אם כתבו וכו', כתבו האחרונים שאין כאן מקומו.

⁸ שו"ע ונו"כ שם יט

⁹ וכתב הש"ך סק"מ בשם הב"י דע"כ צריך לפרש שזוכרים בודאי שהיה בתשרי, שאם אינם זוכרים דבר זה הרי יש חשש מוקדם, והש"ך חולק וסובר שמותר לכתוב כן, ומדברי הרשב"א משמע כהטור ושו"ע, וסיים בצ"ע, ובגה"מ הסכים לדברי התומים שחולק על הש"ך.

¹⁰ ונראה הטעם דכל שיכולים לקרב לאמת צריכים לעשות כן, וכתב הסמ"ע דליכא למיחש שמא יגבו מתחלת השליש, משום דהממע"ה, ומדברי הגר"א משמע שאם יכתבו שהיה בתשרי סתם, ג"כ כשר, ולא יגבו אלא מסוף החודש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ב. אמר להו רב לספריה וכן אמר להו רב הונא לספריה כי קיימיתו בשילי כתבו בשילי ואף על גב דמסירן לנו מילי בהיני

כבר התבאר במסכת גיטין דף פ. שהבעל שאמר¹¹ לשנים סתם¹² לכתוב ולחתום גט וליתנו לאשתו, והם לא כתבוהו בו ביום, ונתאחר הדבר ימים או חדשים או יותר, או שכתבוהו בו ביום ונמצא אחר כך הגט בטל והוצרכו לכתוב גט אחר, כשכותבין הזמן והמקום, אין כותבין לא הזמן מיום שאמר הבעל לכתוב בו ולא אותו המקום.

כיצד, היה בירושלים כשאמר להם הבעל והיו עומדים בתשרי ונתאחר עד ניסן והם בלוד, כותבין הזמן מניסן ובלוד, ואם כתבו תשרי וירושלים הרי זה מוקדם גמור ופסול¹³.

וכן הדין גם בשטרי ממוין¹⁴ שלכתחלה צריכים לכתוב בשטר מקום הכתיבה, ומ"מ אם לא כתבו המקום, השטר כשר, ואם שינה במקום הכתיבה וכתב עיר אחרת יש פוסלין¹⁵.

עדים שראו¹⁶ עדות במדינה (עיר) אחת וכותבים השטר במקום אחר, אין מזכירים בשטר מקום שראו העדות אלא מקום הכתיבה והחתימה¹⁷, אבל אם זוכרים זמן הקנין

¹¹ שו"ע ונו"כ שם קבזו

¹² שאם אם עמד ביום זה ואמר להם בפירוש כתבוהו היום או ביום פלוני, כגון שעמד בתשרי ואמר להם כתבו גט לאשתי היום או למחר או בראש חדש מרחשון והם כתבוהו ביום אחר, ודאי שהוא פסול שהרי שינו משליחותו.

¹³ לבוש שם ועיין גט פשוט שם כ

¹⁴ שו"ע ונו"כ חו"מ מג כב

¹⁵ כן משמע בשו"ע סימן מג סעיף כ, משום דהוי שקר, ובש"ך שם ס"ק מא כתב שבשאר שמרות אינו נפסל.

¹⁶ שו"ע ונו"כ שם כ

¹⁷ כותבים כך אמר לנו פלוני וכתבנו במקום פלוני, ונראה הטעם דכיון שאין מזכירים זמן הקנין, אף על פי שמזכירים שהיה קנין, כמו שנתבאר לעיל, מ"מ אין המקום קובע כל כך שיחשב כמיחזי כשיקרא. פתחי חושן חלק י פרק ו הערה עא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וכותבים אותו בשטר, צריכים לכתוב מקום הקנין, שאם יכתבו מקום הכתיבה נמצאו משקרים¹⁸ ופסול¹⁹, ואם כתבו סתמא במקום פלוני קנינו מפלוני לא מיחזי כשיקרא²⁰.

ג. האי מאן דנקיט שטרא בר מאה זוזי ואמר שויה ניהלי

תרי בני חמשיין חמשיין ... תרי שטרי בני חמשיין חמשיין

ואמר שוינהו ניהלי חד בר מאה ... שטרא בר מאה זוזי

ואמר שזונהי ניהלי חד בר חמשיין לא משוינא ליה

יש לו שטר²¹ על חבירו שחייב לו מאה מנה ורוצה המלוה שיעשו שני שטרות של חמשים או שיש לו שני שטרות של חמשים ורוצה לעשות שטר אחד של מאה, אין שומעין לו²², ואפילו ע"י ב"ד²³, ואפילו ידוע שהשטר הראשון אינו פרוע²⁴, אבל מרצון הלוה כותבים²⁵.

¹⁸ וכתב הסמ"ע שמלשון השו"ע משמע שכותבים רק מקום הקנין ולא מקום הכתיבה, והרבה גאונים סוברים שכותבים שני המקומות, ע"י כנה"ג, וסיים השו"ע שכותבים אמר לנו פלוני או קנינו מפלוני במקום פלוני וכתבנו והתמנו ומסרנו לפלוני.

¹⁹ והש"ך הוכיח מכמה ראשונים שבדיעבד השטר כשר

²⁰ רמ"א שם סוף סעיף יח, וכתבו האחרונים דשייך לכאן סוף סעיף כ, וביאר הסמ"ע ס"ק לה דקאי אמ"ש בשו"ע ברישא כאן שכשכותבין מקום הכתיבה כותבים כך אמר לנו פלוני (או קנינו מידו) וכתבנו במקום פלוני, וע"ז קאמר הרמ"א שאפילו לא כתב בפירוש אלא כתבו במקום פלוני קנינו מפלוני (נראה כונתו שלא סיימו והתמנו וכו' שבזה מודגש יותר שהכתיבה לא היתה במקום הקנין). לא מיחזי כשיקרא (אגב, מלשון זה משמע דלא כהשו"ע, שכתב שנמצאו משקרים, אלא מיחזי כשיקרא, ואפשר שנחלקו לענין דיעבד, כמ"ש לעיל), ובט"ז פירש מעין זה אלא שהוסף שאם כותבים במקום פלוני קנינו מידו וכתבנו והתמנו ביום פלוני שוב ניכר שהקנין וההתימה לא היו באותו מקום, ותו לא מיחזי כשיקרא, עיין שם שהאריך בזה. פתחי הושן שם הערה עד

²¹ שו"ע ונו"כ נג א

²² וביאר הסמ"ע עפ"י הגמרא שבבבלי צד יש צד חובה וזכות, דכשיש ביד המלוה שטר של מאה ויפרע מקצת חובו, אף על פי שיכתוב לו שובר מיקרי שטר פגום, ויכול הלוה למעון פרעתי עוד, כמבואר בריש סימן פד, ואם יש למלוה ב' שטרות של חמשים ניהא יותר משטר אחד של מאה, שאם יפרע לו חמשים יקח ממנו שטר אחד, ואילו בשטר של מאה אף אם יכתוב לו שובר יצטרך לשומרו מהעכברים, או שיאבד לו ויתבע ממנו המלוה כל החוב.

²³ נה"מ שם, דאילו ע"י עדים בלא ב"ד בלא"ה אינם יכולים לשנות השטר ולכתוב מזמן ראשון דהא כבר עשו שליחותם, כמו שהתבאר לעיל דף קעא וע"י שער משפט.

²⁴ רמ"א שם, שאם יש חשש שהוא פרוע למה הוצרכו בגמרא לטעמים דלעיל, וע"י להלן מדברי הט"ז.

²⁵ רמ"א שם, ובש"ך שם סק"ב, ונראה שאם הוא ע"י ב"ד כותבים מזמן ראשון, וע"י העדים בצווי הלוה כותבים רק מזמן שני, ואף על פי שהעדים כבר עשו שליחותם, הרי יכול להתחייב מעתה, ואפשר שלזה נתכוין הנה"מ שתמה על הרמ"א דמשמע שמרצון הלוה כותבים מזמן ראשון, וצ"ע. ותמה הש"ך סק"ב למה כותבים מדעת

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אפילו²⁶ יש לו על הלוח שטר אחד של מאה ובא ואומר שיקרעוהו ויעשה לו שטר אחד על חמשים, אין שומעין לו²⁷.

ד. שני אחין אחד עני ואחד עשיר והניח להן אביהן מרחץ ובית הבד עשאן לשנר השנר לאמצע

כבר התבאר לעיל דף יג. ששני²⁸ אחים²⁹ שירשו מאביהם³⁰ מרחץ או בית הבד שאפשר להשתמש בהם בשותפות, אלא שהאחד עני ואין לו במה

שניהם, ניהוש לקנוניא, דשמא חייב הלוח לאחרים ואין לו לפרוע לכולם, והרי קיי"ל בסימן קד סעיף י שנתנים לכל בעל שטר חלק מנכסיו, ואם יש לו שטר אחד אפילו גדול לא יגבה אלא חלק אחד ועתה כשיעשו לו ב' שטרות יגבה ב' חלקים, ותירץ שכותבים בפירוש בשטרות שבאו מכח שטר אחד, ועוד דמסתמא אין המלוה יודע מחובות אחרים של לוח, ולא חיישינן שהלוח הגיד לו, ולא חיישינן לקנוניא אלא כשנפל ואיתרע. בפת"ש סק"ב כתב בשם שו"ת נאות דשא סימן יח שדייק בדברי הש"ך במ"ש שכותב לו עתה ב' שטרות, משום שמטרת הדין כשיש לאחד ב' שטרות נוטל ב' חלקים, לא מבעיא אם היו באמת שתי הלואות, אלא אפילו אם היתה הלואה אחת במנה וכתב לו בתחלה ב' שטרות של חמשים, אפ"ה דינו כשני מלוים, משום שהלוח נתן לו בזה ב' שעבודים על נכסיו, ויש ללוח רשות לעשות כן, אף על פי שיתכן שמפסיד בזה לבע"ח אחרים, ובלבד שלא יעשה מוקדם, שאין לו כח לשעבד למפרע, ולכן בנדון דידן אם מיירי שרוצה לעשות לו ב' שטרות מזמן של עכשיו, ודאי שיכול לעשות כן, אלא מכיון דמיירי ע"י ב"ד וכותבין מזמן ראשון, כמבואר בסימן מא סעיף א, משי"ה הקשה הש"ך מקנוניא, שבשעת הלואה לא עשה רק שטר אחד, ולא היה יכול לכות רק בחלק אחד, ועתה רוצה לתת לו ב' שטרות, ובוה אין לו כח לעשות כן, והביא בשם שו"ת הב"ח שמחלק בין שטר ממרני לבין שטר סתם, עיין שם.

²⁶ שו"ע ונו"כ שם

²⁷ דחיישינן שמא פרע לו השטר של מאה וכתב עליו שובר, ואח"כ יוציא השטר של חמשים ויאמר שטר אחד הוא, ויגבה בו שלא כדין, וכתב הסמ"ע שבדין זה אם ידוע בודאי שלא פרעו מותר לעשות ממאה שטר של חמשים. הקשה הט"ז למה לא אמרו טעם זה גם ברישא שעושה מאחד שנים או משנים אחד, שיש לחוש שמא פרע ויגבה עוד פעם, ואפילו ידוע בודאי שלא פרע יש לחוש שיפרע לו השטר הראשון ויכתוב לו שובר ואח"כ יגבה בשטר השני, שהלוח לא ידע ששינה השטרות, ותירץ דאירי אפילו אמר שיודיעו ללוח ששינה השטרות, אבל בסיפא לא מהני מה שיודיעו ללוח משום דקשה גזל הנאכל.

²⁸ שו"ע ונו"כ קעא ו

²⁹ דמה שמתרץ להלן גוד איכא אנוד ליכא, ור"ל דאה"נ אם רוצה העשיר לחלק בנא"א יכול, אבל העני אינו יכול לומר גא"א שהרי אין לו לקנות ונמצא דליכא אנוד (משמע דעני היינו שאין לו מעות, אבל אפשר לפרש עני שאין לו עבדים, מיהו מסתברא שאם אין לו עבדים לרחוץ ואין לו לקנות זיתים ולעבוד בבית הבד מסתמא אין לו מעות לקנות), וקיי"ל כהר"ף שאע"פ שהעני אינו יכול לומר גא"א, אם העשיר תובע גא"א שומעין לו. ומשמע דמרחץ ובית הבד ראוי להשתמש בהם בשותפות ולכן מעיקר הדין יכול לומר לו קח לך עבדים וכו' היינו שנשתמש בהם יחד כשם שנשתמש בהם אביהם,

³⁰ בפרישה כתב דלאו דוקא שני אחים שירשו, דה"ה שני שותפים שקנו מרחץ לתשמישן והעני אח"כ אחד מהם ואין לו לרחוץ או להשתמש בבית הבד, ומוצאין להשכיר כולו ואין מוצאין מי שישכור חלקו, כופין את העשיר להשכיר כולו, עיין שם, ועי' בכנה"ג שהאריך בדיוקים שיש בלשון הרמב"ם והרא"ש, ועי' חזו"א (סימן ז סק"ב).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

להשתמש בהם, אם מתרצים לחלוק בגוד או איגוד עדיף³¹, ואם לאו אם עשאו האב להשכיר ומוצאים עתה להשכיר כולו אבל אין מוצאין להשכיר חלקו, כופין ומשכירים כולו וחולקים בשכר, ואם אין מוצאים להשכיר יכול העשיר להשתמש בו לבדו³².

אבל אם מוצא להשכיר חלקו, יכול להשכיר, וכופין את העשיר לכך, ובן כופין את העני להסכים להשכיר חלקו לבד, ואף על פי שאם ישכירנו כולו ירויח יותר.

**ה. עשאו לעצמו הרי העשיר אומר לעני קח לך עבדים
וירחצו במרחץ קח לך זיתים ובא ועשה בבית הבר**

³¹ הרמ"א שם ח שאם יכולים להשוות עצמם ע"י גוד או אגוד עדיף מחלוקה בתשמישים שיתבארו להלן
³² וגם זה אליבא דכו"ע, שיכול העשיר לומר לעני קח לך עבדים והשתמש במרחץ, או קח לך זיתים ועשה בבית הבר, ונראה פשוט שאין העשיר חייב להעלות שכר לעני, אף על פי שנהנה במה שמשמש בו לבדו, וע"י הגהות חכמ"ש. כתב החזו"א (ב"ב סימן ז סק"א), מרחץ שיכולים לרחוץ בו עשרה ב"א ומוצאים להשכיר לששה, והעשיר מכניס ד' ב"א מבני ביתו, אין העני יכול לתבוע חצי שכרם, דכל שיש חלק שאין מוצאים להשכיר שוב יכול העשיר לומר קח לך עבדים וכו', אבל אם מוצאים להשכיר לעשרה אין העשיר יכול לומר אני אכניס ד' מב"ב וקח לך עבדים וכו' כנגדן ובשאר נחלוק בשכר, אלא משכיר כולו וחולקין בשכר, אבל אם העשיר רוצה יכול לומר השכר רק לששה ואשלם לך חצי שכר ד' מבני ביתי, עיין שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

במקרה הנזכר אם עשאן האב לעצמו, יש אומרים³³ שאפילו מוצאים להשכירו אין העני יכול לכופף את העשיר להשכיר³⁴.

כל שאינם מתרצים ביניהם בחלוקה באחד מהאופנים שנוכרו, ורוצה האחד למכור חלקו רשאי, ואין השני יכול לעכב עליו, אלא שבקרקע יש לו דין מצרין³⁵.

³³ דעת הטור בשיטת הרמב"ם, וכמה פירושים נאמרו בראשונים בהא דעשאן לשכר ועשאן לעצמו, התוס' שם כתבו דלאו דוקא נקט עשאן לשכר, דה"ה עשאן לעצמו, אלא שמוצא להשכיר, פירוש עתה ראוים ומוצא להשכיר, והרשב"א בחידושו כתב בשם ר"י עשאן לשכר וראוים להשכיר שהם גדולים וראוים להשכיר, עשאן לעצמו קטנים וראוים לעצמו (ר"ל שאין דרך להשכיר מרחץ קטן וראוי רק לעצמו), ולכן כשראוים להשכיר אין העשיר יכול לומר קח לך עבדים, וע"כ ישכיר חלקו לרבים שירחצו שם, שהרי גם העשיר אינו צריך מרחץ גדול לעצמו, וכתב הרשב"א בשם מורו (מדברי המ"מ משמע שהוא רבינו יונה, ובמ"מ שלפנינו דברי הרשב"א משובשים), דדוקא נקט מרחץ ובית הבד שאם הם גדולים אין העשיר יכול לומר לעני אם ראוים לעשרה ב"א השכירו לחמשה ואני אשתמש בחציו, לפי שנמצא העני מפסיד, שאין מוצא מי שישכור מרחץ ובית הבד לחצאין אלא שיכניס שם כל צרכו, אבל במרקלין אפשר להשכיר חציו, ויכול העשיר לומר אני רוצה לדור בחציו והשכיר חלקך למי שידור עמי, ומה שאמרו השכר לאמצע לאו למימרא שאם רצה העשיר לומר גא"א אינו רשאי אלא כל כמה דלא אמר הכי השכר לאמצע, וכדמוכח במתני' שאפילו עשאן לשכר יש דינא גא"א, וסיים הרשב"א דכ"ש שאם אמר האחד לחלוק בימים והשני רוצה בגא"א דשומעין לו לגא"א (עי' בדבריו בתשובה ה"ב סימן קמא), ודעת הר"י מינאש שבעשוי לשכר אין דין גא"א. והרמב"ם (בפ"א מה' שכנים) העתיק לשון הגמרא, וכתב המ"מ שמפרש כפירוש התוס', אבל הטור כתב שהרמב"ם חולק וסובר דהעיקר תלוי בדעת האב, שאם עשאן לעצמו אינו יכול לכופו להשכירו, ואף על פי שהוא ראוי להשכיר יכול לומר לו לך קח עבדים וכו', אלא משתמשים בדרך שהשתמש אביהם, ובדעת הר"י כתב שאינו תלוי כלל בדעת האב, ואפילו עשאן לעצמו, אם מוצא מי שישכור כופין להשכיר, וכן לאידך גיסא אם אינו מוצא להשכיר אפילו עשאן לשכר (וקאי גם לדעת הרמב"ם) אומר עשיר לעני קח לך וכו', ומפסיד העני בעניו, וסיים הטור שאין תקנה לעני אא"כ ימכור חלקו לעשיר (היינו אחיו) או שימכור חלקו לעשיר אחר שיאמר לאחיו גא"א, או שישתמש בו יחד.

³⁴ בנה"מ (סק"י) כתב ליישב לשון השו"ע (סעיף ח), שבכל מקום שכתב השו"ע עשוי לשכור, היינו להרמב"ם אם עשאן האב לשכור, ואינו עשוי לשכור היינו שעשאן האב לעצמו (ולהפרישה ה"ה אם קנו בשותפות לעצמם), או שאינו מוצא לשכור, וסיכמ הלכה זו לענין עשיר ועני, שאם הוא דבר שאינו ראוי להשכיר ואי אפשר להשתמש יחד כגון בית והנות, כופין על חלוקה ליזמנים בין בעני ועשיר ובין בשניהם עשירים, ואין העשיר יכול לומר קח סחורה ושב בחנות שהרי אף אם יקח סחורה יכול לכופו ליזמנים, כיון שא"א להשתמש יחד, ומ"ש שבמרחץ אינו יכול לכופו ליזמנים, משום שראוי להשתמש יחד ואינו עשוי לשכור, וגם כשאחד עני אינו יכול לכופו ליזמנים, וכ"ש כששניהם עשירים, ומ"ש הטור שאם שניהם עשירים ואין נוח להם להשתמש יחד כופין ליזמנים היינו שאין שותפותם שוים, משום שזה שיש לו חלק יותר גדול מפסיד בתשמיש משותף), או שאינם רוצים להשתמש יחד, שכופהו על חלוקה ליזמנים ואינו כופהו להשכיר, ותמה על הסמ"ע (ס"ק יג) שהעתיק דברי הטור והוסיף או משכירם לאחרים, ומשמע שמחלק דדוקא בעני ועשאן האב לעצמו אינו יכול לכופו להשכיר, אבל בבי' עשירים כופין להשכיר, עיין שם

³⁵ שו"ע ונו"כ קעה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ו. שנים שהיו בעיר אחת שם אחד יוסף בן שמעון ושם אחר יוסף בן שמעון אין יכולין להוציא שטר חוב זה על זה ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב

כבר התבאר במסכת גיטין דף כד: כשכותבין השמות בשטר כותבים שם האיש ושם אביו, ואם ידוע שיש בעיר שנים ששמותיהם ושמות אבותיהם שוים, כותבים³⁶ שם אבי אביו, ונקרא שמות משולשים כלומר שכתובים בו שלוש שמות הלוח אהיו ואבי ואביו וכן המלוה, ואם הוא בהן או לוי, כותבים כן בשטר לסימן³⁷. וי"א³⁸ שאם הם משתי ערים כותבים שם עירו לסימן.

אם ידוע³⁹ שיש בעיר שנים ששמותם ושם אבותם שוה, שכל אחד מהם שמו יוסף בן שמעון, אינם יכולים להוציא שטר חוב זה על זה⁴⁰, אם אין כתוב שם אבי אביו, ויש מחלקים⁴¹ דהיינו דוקא בשטר שיש בו קנין.

³⁶ שו"ע ונו"כ ה"מ מ"ז

³⁷ שו"ע ונו"כ שם א

³⁸ ונראה דמהני במקום שם אבי אביו בין כשמוציאין זה על זה ובין כשמוציא אחר על אחד מהם, ו אם כתבו סימן מקום הלוח ודאי מהני כסימן לגבות בו, וכמ"ש הרמ"א בהמשך דבריו, והסמ"ע כתב שצריך לכתוב מקום שניהם. פתחי חושן חלקי פרק ז הערה ב

³⁹ שו"ע ונו"כ שם ז

⁴⁰ שיכול הלוח לומר בשטר זה אני הוא המלוה וכשפרעת לי החזרתי לך השטר, ובנה"מ סק"ו הביא בשם התומים שאם לא כתבו בשטר שם המלוה אלא לויתי ממך, אינו יכול לטעון כן, שבזה ודאי שלא היה מחזירו שלם, שהרי יכול המלוה למכרו לאחר שיגבה ממנו עוד פעם, וכתב הנה"מ דלא דק, דבשטר כזה יכול לטעון בפשיטות לויתי על שטר זה מראובן ולא ידע שיש שני יב"ש, ובלא"ה כתב הנה"מ שאם כתוב לויתי ממך אין זה כמוציאים זה על זה, אלא כמוציאו על אחד מהם, ובכה"ג בלא"ה אינו יכול לגבות ממנו.

⁴¹ בשו"ע שם כתב הלכה זו ביש בו קנין, והוא מדברי המ"מ בשם הרשב"א, שאם אין בו קנין הרי קי"ל בסימן לט סעיף יג (עי' פרק ג סעיף יא), שאין כותבין ללוח בלא מלוה לכו"ע, וא"כ ידעו העדים מי הלוח ומי הוא המלוה. והרמ"א כתב על דברי המחבר וז"ל, דבריו סותרים זה את זה בכאן, שלפי טעמו שיכול לומר שטר זה שלי הוא וכו', אין חילוק בין יש בו קנין או אין בו קנין, אבל יש מפרשים הטעם שאין מוציאין שטר זע"ז משום שכותבים שטר ללוח אף על פי שאין מלוה עמו, וחיישינן שזה המוציא הוא הלוח, ובזה אין לחוש רק בשטר שיש בו קנין, כדלעיל סוף סימן לט, ולכן כתב בתחלה דבעינן שטר שיש בו קנין, וא"כ יש סתירה בדבריו, ע"כ. ועיין סמ"ע וש"ך מש"כ ביישוב הדבר.

וכתב עוד הש"ך שלפי"ז בשטר מכר או מתנה אפשר שאינו יכול לטעון שלי היה וחזרתי וקניתי ממך והחזרתי לך השטר, דהא קי"ל שבשטר מכר אינו חוזר וקונה בהחזרת השטר, וא"כ למה לו להחזיר השטר, ולא דמי לשטר הלואה שמחזיר השטר עם בטול החוב ע"י פרעון.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וכן אין⁴² אחר יכול להוציא שטר חוב⁴³ על אחד משני יוסף בן שמעון⁴⁴, אא"כ יבואו עדי השטר בעצמם ויעידו שזה השטר שחתמנו עליו וזהו האיש שלוח בפנינו, ויש אומרים⁴⁵ שגם בזה אינו אלא כמלוה על פה, אבל כשעדים אחרים העידו כן, לכו"ע אינו אלא כמלוה על פה. משום שאינו מוכח מתוכו.

ז. נמצא לאחד בין שטרותיו שטרו של יוסף בן שמעון פרוע

שטרות שניהן פרועין כיצד יעשו ישלשו ואם היו

משולשין יכתבו סימן ואם היו מסומנין יכתבו כהן

כבר התבאר במסכת ב"מ דף כ: שאחד שהלוה⁴⁶ לשני יוסף בן שמעון בשטרות משולשים ומצא המלוה אצלו שובר מקוים⁴⁷ על אחד מהלוים,

⁴² שו"ע ונו"כ שם

⁴³ באור שמת פ"א מה' מלוה מסתפק במי שיש לו שטר על אחד משני יב"ש, ואחד מהם חייב לחבירו, אם יכול המלוה לתבוע מזה שהיב מכח ממ"נ, או שאתה חייב לי או שאתה משועבד לי מדר"נ ע"י החוב שאתה חייב להברך, ונראה דעתו שאינו יכול לתבוע ממנו, משום שאין דין שעבודא דר"נ אלא כשע"י התשלום יפטר מבעלי חובו, אבל הכא יבא יב"ש השני ויתבע ממנו, ואף אם יאמר שילמתי למלוה יאמר לו השטר הוא עליך ולא היית צריך לפרוע עבורי אלא עבורך.

⁴⁴ שכל אחד יאמר לא עלי נכתב השטר אלא על השני, וכתב בשער משפט סק"ב שאם תפס התובע מאחד מהם אינו יכול להוציא ממנו, ואף על גב דבעלמא לא מהני תפיסה בפני עדים כשהנתבע כופר, מ"מ כיון שהספק בשטר לפנינו מהני תפיסה, וע"י נחל יצחק סימן מד

⁴⁵ עיין ש"ך שם יא כתב בנה"מ סק"ח הטעם משום שכל שטר שאינו מוכח מתוכו אין לו דין שטר, והביא בשם התומים שהקשה דממ"נ אם יש בו קנין, דל שטר מהכא ויגבה ממשעבדי בעדי קנין, ואם אין בו קנין הא קי"ל בסימן למ סעיף יג דבעינן שיראו המסירה דקי"ל בר"א דעדי מסירה כרת, ולר"א כשיש עדי מסירה לא בעינן כלל שיהא מוכח מתוכו, ותירץ הנה"מ דמיירי כשאין בו קנין, ומ"מ מותרים לכתוב ללוה בלא מלוה אף כשאינם רואים המסירה, דדוקא במקום שיכול לגבות בשטר זה בלא עדים לפנינו אסור להם לכתוב ללוה בלא מלוה, דשמא לא ילוה עד תשרי והוא יכול לגבות מניסן על סמך חזקה שביום שנכתב נמסר, משא"כ בשני יב"ש שלא יוכל לגבות בלי שיבואו עדים ויעידו, וכשיעידו יאמרו גם שכתבו ללוה בלא מלוה, ואז יצטרך גם להביא עדים אימת מטי שטרא לידיה, או מתי ראו השטר בידו, ובלי זה לא יוכל לגבות ממשעבדי, ושוב לא יוכל לגבות מזמן ראשון, ומכ"ש שמותרים העדים לכתוב מבלי שראו המסירה, ובאופן שלא ראו המסירה בעינן שיהא מוכח מתוכו.

⁴⁶ שו"ע ונו"כ מט ט

⁴⁷ כתב הסמ"ע שאילו לא היה מקוים היה אפשר לומר שהמלוה הכין השובר שכשיפרענו הלוה יתן לו השובר, אבל כשהוא מקוים אין לומר כן, שאין דרך המלוה לקיים השובר אלא שהלוה מקיים השובר לאחר שבא לידו, וכיון שהוא מקוים יש הוכחה שכבר נפרע והגיע ליד הלוה וחזר והפקידו אצל המלוה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

והשובר לא היה משולש⁴⁸, והשטרות עצמם נמצאו בין השטרות הקרועים אצלו, שוב אינו יכול לגבות בשטרות אלו ושניהם בחזקת פרועים⁴⁹.

דף קעב:

ח. גט שיש עליו עדים ואין בו זמן... אם כתוב בו גרשתיה

היום כשר

גט שלא כתב בו⁵⁰ שם היום⁵¹ כמה הוא בשבוע, אלא כתב סתם בשבת ראשונה או שנייה בחדש פלוני, או שלא כתב בשבת פלוני וכתב סתם בחדש פלוני, או שלא כתב בחדש פלוני וכתב סתם בשנה פלוני, או שלא כתב אפילו בשנת פלוני וכתב בשבוע פלונית של יובל, כשר⁵², אף על גב שיש כאן חשש זנות ופירות של השבוע או השנה או החדש או השבת, שתאמר קודם הזנות נתגרשתי בשבת זו או בחדש זה כו', וכן פירות תפסיד שלא כדין אליבא דמאן דאמר טעמא משום פירות. מכל מקום הואיל ומועיל הזמן שכתב הגט לשבוע שלפניה שאם זינתה בה תיהרג, ולא תוכל לומר קודם הזנות נתגרשתי, שהרי הגט נכתב בשבוע זו, וכן לפירות שתוכל

⁴⁸ והט"ז לסעיף ח הקשה דמכאן משמע דשובר שאינו משולש פוסל שטרות משולשים, ואילו בשו"ע סעיף ח משמע שאינו פוסל, אפילו כשהשובר ביד הלוה, ותירץ דדוקא בלוה משני יב"ש ס"ל להרמ"ה דלא מהני בשובר שאינו משולש, משום שיש ריעותא בשובר כיון שידוע שיש לו שני מלוים בשמות שוים, משא"כ כשכל לוח אין לו אלא מלוה אחד ששמו יוסף בן שמעון אין עליו לשלש את השובר, ואין בזה ריעותא במה שלא שילש אפילו להרמ"ה.

⁴⁹ ומשמע שכדי לפסול השטרות צריך תרתי לריעותא, והיינו שובר מקוים וגם שהשטרות נמצאו בין שטרות קרועים, ונתקשו האחרונים בזה, שבסימן סה סעיף יח משמע דבאחד מהם או בשובר מקוים או כשנמצא השטר בין שטרות קרועים סגי לפסול השטר, והשי"ך ס"ק יח מצדד להגיה בטור ובשו"ע שצ"ל או נמצאו, ובחד מהם נפסל השטר, וכ"כ בביאור הגר"א, אבל הט"ז בסימן סה כתב דשאני הכא בנ"ד שאנו באים לפסול ב' השטרות באופן מוחלט ולא מספק, ואפילו אם תפס מפקינן מיניה, ולכן בעינן תרתי, ובבאר הגולה כתב בשם הב"ח דשאני הכא דאיכא ריעותא בשובר שאינו משולש, והט"ז כאן דחה דבריו.

⁵⁰ שו"ע ונו"כ שם ז

⁵¹ בתשו' הריב"ש סי' קי"ז איזה יום בשבת לא מעלה ולא מוריד ולא מצינו זמן הכתובה בתורה שיהיה לימי השבת. ב"ש שם יא

⁵² אבל אם כתב יובל פלוני הרי הוא כלא כתב זמן שדוקא שבוע שהוא זמן משבע חקירות אבל זמן אחר שהוא יותר מזה כגון יובל וכיוצא פסול. תורת גיטין שם י

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

לטרופ בגט זה הפירות שימכור הבעל בשבוע של אחריה, וכן בחדש, בשנה, בשבת, הרי זה גט שכתוב בו זמן מעליא וכשר⁵³.

וכן אם לא כתב בו זמן כלל אלא כתב בו היום גרשתיה כשר, שמשמעותו היום שיצא בו הגט והרי היום הזה הוא זמנו⁵⁴.

ט. הנא נמי ממך מההוא גברא דנפיק מתותי ידיה משמע

כבר התבאר לעיל שצריכים לכתוב בשטר שם המלוה, ומ"מ אם לא כתב שם המלוה אלא כתב אני פלוני לויתי ממך מנה⁵⁵, ויש בו עדים, שהעדים חתמו לקיום הדבר, שיש לו דין שטר, הרי כל מי שמוציא שטר זה גובה

⁵³ ואינו דומה למוקדם או נכתב ביום ונחתם בלילה ששם לא כתב כתיקון חז"ל ונכתב בשקר אבל כאן ליכא שקר ומהני לשבוע קמיה ועיין ברש"י שכתב אפי' לכתחלה כשר לגרש ביה וכתב הב"י אפשר אף לרמב"ם לכתחלה כותבין כן ומ"ש לשון כשר משום דאין דרך לכתוב כן ולכאורה נראה ממ"ש הפוסקים שלא ליתן גט באייר משמע לא כרש"י דאל"כ ל"ל להזכיר שם החדש וכן יכול לגרש בר"ח ולא להזכיר היום וא"ל בעת הדחק למה כותבים אייר בב' יודין ולמה לא סומכים על דעת רש"י דהא לא מצינו מי שחולק עליו בפ"י וי"ל אייר עיקר הוא לכתוב ב' יודין וכן עיקר הוא לכתוב בא' לחדש ואינו אלא חומרא בעלמא מה שמחמירים שלא לכתוב באייר או בר"ח לכן יותר טוב לכתוב ב' יודין. ב"ש שם יב

⁵⁴ ומשמע אפי' לא נכתב שנת כלל כשר ועי' בש"ג פ"ב דגיטין דף תק"ס כתב דוקא כשנתברר ע"פ ע"מ שהיום זמנו ולא משמע כן מהפוסקים. ב"ש שם יג. ולפ"ז אין הקידושין תופסין בהאשה שכתוב בהגט היום גרשתך עד שיבורר בב"ד היום שנמסר או שראוהו ביד האשה. ולפ"ז יש ליישב דברי הש"ג שהביא הב"ש [סקי"ג], דכוונת הש"ג שאין האשה נעשה גרושה בגט שכתוב בו היום רק עד היום שתביא הגט להב"ד או שיתברר בע"מ היום שנמסר לידה, דאז נתגרשה מאותו יום. וממילא בשטר שכתוב בו ממך אותו האיש שהביא השטר להב"ד הוא מוחזק בממך אם לא שבאין ע"מ שנמסר לאחר. תורת גיטין באורים שם י

⁵⁵ שו"ע ונו"כ נ א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

בו⁵⁶, אבל אם אין בו עדים ואינו אלא כתב ידו של לוח, מתוך שנאמן לומר פרעתי⁵⁷, נאמן לומר לא לוייתי ממך אלא מאחר ונפל ממנו ומצאתו⁵⁸.

י. דאמר עדי מסירה כרתי

כבר התבאר במסכת גיטין דף ד. ודרף פו: וקידושין מה. ולעיל דף קע. שמדכתוב⁵⁹ בפרשת גירושין (דברים כד פסוק א) וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו פִּי מִצָּא בָּהּ עֲרוֹת דְּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר פְּרִיָּתָהּ, וילפינן דבר דבר מעדים, דכתיב (שם יט פסוק טו) עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים אֹז עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דְּבָר, שצריך להיות ג"כ נתינת הגט ע"י שני עדים.

אלא שנחלקו בה רז"ל אם צריכים להיות העדים חתומים דוקא על הגט, ש – וְכָתַב מִתִּיחַס לְשֵׁנֵיהֶם כְּתִיבַת הַגֵּט וְחִתִּימַת יְדֵי הָעֵדִים, כלומר – עדי חתימה כרתי. או שאינו מתייחס לחתימת העדים אלא מספיק אף כשיכתב הגט בלא חתימת עדים וימסרנו בפני שני עדים, – עדי מסירה כרתי.

⁵⁶ וכתב הש"ך סק"ב דדוקא כשזה המוציא אומר שהוא הלוח לו, ולא כתב שמו כיון שהוא מוציא השטר, ולא חיישינן שמא אדם אחר הלוחו ונפל ממנו ומצאו זה, שחוקה שכל מה שביד אדם הוא שלו, ובנה"מ סק"א כתב בכונת הש"ך שבא למעט שאם טוען שקנה השטר מאחר שהלוחו, לא מהני בלא כתיבה ומסירה, דממך לא משמע רק למי שמסרו לידו ולא נשתעבד רק לזה, ולכן כשמוכרו לאחר צריך כו"מ"ס, משא"כ כשכתוב לכל המוציא שמתחלה נשתעבד לכל מי שמוציאו, א"צ כו"מ"ס, כמ"ש הרמ"א בסימן סו סעיף א, ומשמע מדבריו שאם טוען שמוזה שהלוח לו קנה בכומ"ס יכול לנכות בו, ולא גרע מאילו כתוב שם המלוה בשטר, ועי' אמרי בינה דיני הלואה סימן לו. וכאן איירי השו"ע במשתעבד בעיקר למלוה, אלא שמכיון שאין שם המלוה מוזכר בשטר, נעשה כשטר לכל המוציא.

⁵⁷ (ג) בש"ך סק"ג כתב שהמחבר לשיטתו דס"ל בסימן סט סעיף ב שנאמן לומר פרעתי, ותמה על הרמ"א שהביא שם שיש חולקים ולא הגיה כאן, ולדינא העלה הש"ך שיכול לומר פרעתי.

⁵⁸ ולפי"ז בכת"י אינו נאמן, ותליא בפלוגתא, וכתב הש"ך סק"ד דמ"מ אינו יכול למעון להד"ם וממני נפל, אף על פי שיש לו מינו, והקשה בנה"מ סק"ב מדברי הסמ"ע בסימן מו סק"א שכשיש לו מינו נאמן לומר ממני נפל, ואפילו לדעת התומים שחולק, נראה דהיינו דוקא כשכתוב שם המלוה דהוי כנפילה דחד שאין חוששין שימצאו אותו אדם ששמו כשם המלוה הכתוב בשטר, אבל כג"ד שכתוב בו ממך ומכל מי שיוציאו יכול לתבוע, והוי כנפילה דרבים, ולמה לא יהא נאמן במינו דפרעתי, ותירץ דס"ל להשו"ע דכיון שאין שם המלוה מפורש נוהר בו יותר שמא ימצאו איניש דלא מעלי, ועיי"ש עוד תירוץ, ובחידושים סק"ב נשאר בצ"ע אם נאמן במינו שממנו נפל, ועוד כתב שם בשם התומים שאם כתוב שם המלוה יב"ש וטוען שמבי"ש השני נפל אינו נאמן במינו.

⁵⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קלג א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ולהלכה י"א⁶⁰ שמספיק בדיעבד שיכתבנו וימסור אותו בפני שני עדים⁶¹, אף על פי שאינן התומים בתוכו⁶², וכל שכן כשהעדים התומים בו שהוא כשר כשימסרנו ג"כ בפני שני עדים, לפיכך צריך לפחות שיהיו שם שני עדים כשרים בשעת מסירת הגט. וי"א⁶³ שאינו כשר אלא בדיעבד אם נשאת. אך אינו כשר להנשא לכתחילה אם אין התומים עליו העדים

⁶⁰ בלבוש קלג שם כתב "יותר טוב" אך בסי' קל כתב בלשון התקינו וצ"ע ואולי צ"ל דעתו כדעת ב"ש סק"א שכ' וז"ל עיין בתו' ריש גיטין והרא"ש פ' השולח כתבו הא דתיקן ר"ג שיהיו הותמים לא שצריכים להתום אלא עצה טובה בו עכ"ל ועוד בלשון הלבוש שם, "ואסיקנא שכן הלכתא דסגני שיכתבנו וימסור אותו בפני שני עדים אף על פי שאינן התומים בתוכו, דהכי משמעות לישנא דקרא טפי ... וכל שכן כשהעדים התומים בו שהוא כשר כשימסרנו ג"כ בפני שני עדים, לפיכך צריך לפחות שיהיו שם שני עדים כשרים בשעת מסירת הגט". וכן דעת הב"ש קל כט, ועיין עב"ש שם ס"ק ד' שהקשה על הד"מ שפסק בכתב סופר ועד דלא תנשא אף דאיכא עדי מסירה, אמאי הא עדי מסירה כרת. יש ליישב דהא בסי' קכ"ד [סעיף ב'] בכתב על דבר שיכול להזדייף מחולק הח"מ [ס"ק ב'] עם הב"ש [ס"ק ג'] אם נמסר לפני עדי מסירה והעדי מסירה אינן באין לפנינו רק שעדים אחרים שלא קראו את הגט ראו שנמסר לפני עדי מסירה אי מהני, אם כן י"ל דהד"מ מיירי שיש עדים שנמסר לפני עדי מסירה והעדי מסירה שקראו את הגט אינם לפנינו, ושפיר פסק דלא תנשא, דהא למאן דס"ל כתב סו"ע פסול לא מכשיר הסופר לעד, אי"כ יש לחוש שבהגט שנמסר לפני עדי מסירה הי' בו תנאי וגט זה שכתב סופר ועד גט אחר הוא שכתבו בעצמם. ומ"ש הב"ש דבחתמו בראש הגט בטל ליתא לפמ"ש התו' ריש פ' גט פשוט הביאם הש"ך סי' מ"ה ס"ק א' דאינו פסול רק מדרבנן משום דלא נעשה כתיקון חכמים.

⁶¹ ועיין בתשו' משכנות יעקב סי' כ"ז שכ' דהיינו דוקא בסתם שלא צוה הבעל לעדים להתום אבל אם צוה הבעל לסופר לכתוב ולעדים להתום וכתב הסופר והעדים לא התמו או שחתמו לאחר זמן הגט בטל מדאורי' אפילו שימסרנו בעדי מסירה וראי' ברורה מש"ס גיטין דף י"ט כו' ושוב מצאתי הדבר מבואר בירושלמי כו' וזה כלל גדול בגיטין וצריך לזהר בו הרבה. ועוד נראה דכל הדברים הנהוגים בגט אף שאין להם עיקר מה"ת ולא מד"ס רק נהגו כן. מסתמא כל שמצוה לכתוב גט דעתו שיכתבו כראוי לכל המנהגים בלי פקפוק ואם לא כתבו כן ולא הודיעוהו הרי שינו העדים והסופר שליחותיהו ובטל הגט מה"ת דכל שליח ששינה אפי' דבר שאין בו עיכוב אינו כלום. ועיין בפ"ת שם ג האריך לשאת ולתת בדבריו.

⁶² ובלבד שיהיו שני העדים שימסור אותו בפניהם יחד כמעמד אחד כשימסור אותו לה, ולא שימסרנו לה בפני זה ואח"כ בפני זה שאז הוי עדות כל אחד חצי דבר העדות ואנן עדות שלם בעינן. לבוש שם אולם בב"ש שם א הביא הב"ח שמסתפק והכיה הב"ש שמצטרפין גם אם אינם יחד.

⁶³ עיין ביש"ש פ' השולח סימן מ"א שכ' וז"ל ולדינא נראה בלא עדי חתימהאין להכשיר הגט לכתחילה שהוא נגד התקנה דא"א לפרש שאינה אלא עצה טובה מדנקיט במתני' גבי אינך תקנות משמע דהוא נמי תקנה ובגמ' אי' להדי' תקינו רבנן משמע דתקנה היא. ואף הא"ז שכ' להכשיר בלא עדי חתימהכאשר הבאתי פ"ק סימן י' היינו דוקא דיעבד כו' ועוד אומר מאחר דנהגו כ"ע להתום עדים אם יתנו בלא עדים אין לך לעז גדול מזה כו' וא"כ כל זמן שלא נשאת ואין לחוש לעיגון ראוי שיכתבו גט אחר ודוקא שנתנו הגט מאחר שנתגרשה בו מדאורי' הוא שראוי לחוש לעיגון ותנשא בו אבל כל זמן שלא ניתן אפי' יש לחוש לעיגון אין ראוי ליתן לכתחילה נגד התקנה ואיכא למיחש ללעז ומאחר שג"כ לר"מ פסול מדאורי' הנראה בעיני כתבתי עכ"ל ועיין בס' ב"מ שהביאו והאריך בזה. ובפ"ת קל ס"ק יא הביא מס' בית מאיר שהשיג עליו גם בתשו' ברית אברה' סימן צ"ג אות י"ז וסימן ק"ב סוף אות ג' הולק על הב"ש בזה והביא שם מדברי מהרי"ק שורש כ"ז דמבואר להדיא כן ע"ש (ושם בסימן ק"ה אות י"ב הביא דשוב מצא כן בתשו' פנים מאירות ח"א סימן נ"ה דמבואר ג"כ דהיכא דצוה לשני עדים להתום ולא התם רק א' ודאי פסול יעו"ש) וכן בתשו' בגדי כהונה ס"ס י"ג נדפס שם תשוב' מהגאון בעל הפלאה זצ"ל שהשיג ג"כ על הב"ש הנ"ל ושאינו לסמוך להקל בזה. וגם הרב המחבר ז"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ומכל מקום לכו"ע צריך⁶⁴ להחתים בו שני עדים⁶⁵, משום תיקון העולם שהתקינו חז"ל שיהתמו העדים על הגט שאם יבא ויערער תקיים את החתימתן והוא כשר, שאנו אומרים כיון שהוא בידה כתוב וחתום בעדים ודאי נתנו לה כראוי וכדת, שאם לא כן לא היה טורח להחתים עליו העדים אם לא היה נותנו לה מיד. וטוב הוא שיהיה עידי החתימה גם הם עידי המסירה כדי שיהיה עדותן שלמה דבר שלם גמור ולא חצי דבר. אולם אם היו שתי כתות עידי החתימה ועידי המסירה שפיר דמי.

מסרו לה שלא בעדים או אפילו בעד אחד או שנמסר בפני שנים ונמצאו שהם פסולים לעדות, אינו גט שהרי לא נמסר בעדים, וגם אין עדים התומים בו.

אבל אם העדים התומים בו ולא מסרו בפני עדים אלא בינו לבניה, י"א⁶⁶ שהרי זה כשר. וי"א⁶⁷ שאם נודע שניתן לה בלא עדי מסירה, אף על פי

אף שמתחילי צידד לתרין דברי הב"ש מ"מ מסיק דלדינא קשה להקל ובפרט כי הי"ש גימין פ"ד סימן מ"א (הובא לשונו לעיל סק"א) פסק אף במקום עיגון ואף שהי' בריצוי הבעל לא יתן לכתחילי גט בלא עדי חתימה נגד התקני מטעם לעז יע"ש מכ"ש בנ"ד שיש לחוש לשינוי דעת הבעל ע"ש
⁶⁴ לשון המחבר שם קל א.

⁶⁵ שאם לא יחתים בו עדים וימסרנו בפני עדים, יש לחוש שמא ימותו עידי המסירה או ילכו להם למדינת הים ואחר כך יבא הבעל ויערער לומר לא נתתיו לה ויקלקלה, מה שאין יכול לעשות כן כשהם התומים בתוכו.
⁶⁶ שימת האלפסי (גימין מז, ב מדהרי"ף שם) וכפי מה שכתב הר"ן [שם ד"ה והיינו] בכוננתו דגם עדי חתימה מהני מצד דהוי גם כן כמו עדי מסירה כיון דיוצא מתחת ידה עיין שם, אם כן לפי זה בוודאי בשטרות אף לשימת המחבר דפסק הלכה כרבי אלעזר בשטרות דמכל מקום מהני עדי חתימה גם כן. ולדינא כיון דהמחבר הביא דעה ראשונה בסתם דעדי חתימה סגי אף בלא עדי מסירה אף אליבא דרבי אלעזר, ודעה שנייה הובא שם בשם יש אומרים, על כן וודאי לדינא העיקר כהסוברים דעדי חתימה סגי אף בגימין וכל שכן בשטרות אליבא דר"א ולכן לא אישתמיט שום פוסק לומר דצריכים עדי מסירה גם כן ולעשות מזה ספיקא דדינא, ולכן ברור ופשוט דבעדי חתימה אין צריך עדי מסירה כלל. ועיין בש"ך (סי' מ"ב ס"ק ב') שהביא דברי התוס' דגימין (דף ד' ע"א ודף י' ע"ב) ועיין נחל יצחק חושן משפט סימן נא סעיף ז אות ב

⁶⁷ הרא"ש [שם פ"ט סי' ז] אם כן יש לומר דהוא הדין בשטרות לא מהני עדי חתימה בלא עדי מסירה. והנה הרא"ש בגימין (פ"ט סי' ז) כתב בזה"ל וכן הילכתא בין בשטרי מכר ומתנה ובין בשטרי הלואות בעינין עדי מסירה, והקרוב נתנאל שם (ס"ק מ"ג [לפנינו: אות ש]) כתב להוכיח דבשטרות לא בעינין עדי מסירה אם היה עדי חתימה וכמו שכתבו התוס' (לעיל דף ד' ע"א ד"ה דקיימא לן הלכה כרבי אלעזר בגימין כו' בסוף הדיבור) דלענין ממון דמהני הודאת בעל דין סגי בעדי חתימה כו', וגם לא הזכיר בשום פוסק בשם הרא"ש דבעינין עדי מסירה ומעות סופר הוא ברא"ש וצ"ל ובין בשטרי הלואות מהני עדי מסירה דלא כתפארת שמואל ע"כ לשונו, וכן כתב התפארת שמואל שם (ס"ק ח' [לפנינו: אות ג]) לדינא דבשטרות סגי בעדי חתימה לבד. אך בהרא"ש ב"ב (פ"י סי' ז) כתב שם דלרבי אלעזר שטר הבא לפנינו ועדים התומים בו אף על פי שאין אנו יודעין שנמסר בפניהם אלא שאנו תולין כיון ששניהם התומין עליו גם נמסר בפניהם עכ"ל הרא"ש, הרי דחוינין דסבירא ליה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

שעדים חתומים בו, פסול⁶⁸. ומיהו כשרואין אותו חתום, תולין שבודאי נמסר בעדי מסירה.

לפיכך גט שנתנו בינו לבינה ואפילו בעד אחד אינו גט, ואפילו אם נשאת תצא⁶⁹, והולד ממזר⁷⁰.

אבל אם נתנו בפני עדים, אפילו אין חתומים עליו עדים כלל, כיון שלהלכה אנו פוסקים שעדי מסירה כרתי, הגט כשר. וי"א⁷¹ שאינו כשר אלא בדיעבד אם נשאת.

להרא"ש דלרבי אלעזר גם בשטרות אם לא היה רק עדי חתימה דלא מהני אם ידוע דלא היה עדי מסירה שם, הרי הוא דלא כהקרוב נתנאל והתפארת שמואל בשיטת הרא"ש.

⁶⁸ הנה בתו' ובהרא"ש ומרד' מבואר הגט בטל בלא עדי מסירה כי עדי חתימה לא מהני כלום בלא עדי מסירה וכ"פ בש"ג דף תר"ג אלא שפוסל לכהונה דיש לגזור אטו גט כשר אלא הרמב"ם כ"כ בשם הגאונים דפסול ולא תצא כמ"ש בפ"י וכ"כ הר"ן פ' השולח בשם הגאונים ולמעשה צריך עיון. ב"ש שם ג, ובט"ז ב שם כתב שאינו פסול אלא מדרבנן דלא כרא"ש.

⁶⁹ לבוש שם ומ"ז יז

⁷⁰ דלדידן דק"ל דבעינן עדי מסירה ועדי חתימה ואם ליכא עדי מסירה הגט בטל, לא נ"מ מדין זה ממ"נ אם ליכא עדי מסירה, אם כן אפילו אם היה שני עדי חתומי עליו היה גט בטל, ואם איכא עדי מסירה אז אפילו אם ליכא עדי חתימה אם ניתן הגט כשר. אלא אם איכא עדי מסירה והבעל כתב הגט בכת"י י"ל דהוי כאלו היה עדי חתימה וכשר לכתחלה וכ"כ הב"י בקושיא הראשונה על השור גט נ"מ לדידן אם בא גט חתו' בפנינו דק"ל אם א"י אם היה עדי מסירה אמרי' מסתמא היה שם עדי מסירה, ואם בא גט שאין בו עדי חתימה רק שהיא כת"י דהבעל ונשאת בו לא תצא כי בדיעבד אמרינן מסתמא היה עדי מסירה. ב"ש שם לא

⁷¹ עיין ביש"ש פ' השולח סימן מ"א שכ' וז"ל ולדינא נראה בלא עדי חתימה אין להכשיר הגט לכתחילה שהוא נגד התקנה דא"א לפרש שאינה אלא עצה טובה מדנקיט במתני' גבי אינך תקנות משמע דהוא נמי תקנה ובגמ' אי' להדי' תקינו רבנן משמע דתקנה היא. ואף הא"ז שכ' להכשיר בלא עדי חתימה כאשר הבאתי פ"ק סימן י' היינו דוקא דיעבד כו' ועוד אומר מאחר דנהגו כ"ע לחתום עדים אם יתנו בלא עדים אין לך לעז גדול מזה כו' וא"כ כל זמן שלא נשאת ואין לחוש לעיגון ראוי שיכתבו גט אחר ודוקא שנתנו הגט מאחר שנתגרשה בו מדאורי' הוא שראוי לחוש לעיגון ותנשא בו אבל כל זמן שלא ניתן אפי' יש לחוש לעיגון אין ראוי ליתן לכתחלה נגד התקנה ואיכא למיחש לעז ומאחר שג"כ לר"מ פסול מדאורי' הנראה בעיני כתבתי עכ"ל ועיין בס' ב"מ שהביאו והאריך בזה. ובפ"ת קל ס"ק יא הביא מס' בית מאיר שהשיג עליו גם בתשו' ברית אברה' סימן צ"ג אות י"ז וסימן ק"ב סוף אות ג' חולק על הב"ש בזה והביא שם מדברי מהרי"ק שורש כ"ז דמבואר להדיא כן ע"ש (ושם בסימן ק"ה אות י"ב הביא דשוב מצא כן בתשו' פנים מאירות ח"א סימן נ"ה דמבואר ג"כ הדיבא דצוה לשני עדים לחתום ולא חתם רק א' ודאי פסול יעו"ש) וכן בתשו' בנדי כהונה ס"ס י"ג נדפס שם תשוב' מהגאון בעל הפלאה זצ"ל שהשיג ג"כ על הב"ש הנ"ל ושאינן לסמוך להקל בזה. וגם הרב המחבר ז"ל אף שמתחילי' צידד לתרין דברי הב"ש מ"מ מסיק דלדינא קשה להקל ובפרט כי היש"ש גימין פ"ד סימן מ"א (הובא לשונו לעיל סק"א) פסק אף במקום עיגון ואף שהי' בריצוי הבעל לא יתן לכתחילי' גט בלא עדי חתימה נגד התקנ' מטעם לעז יע"ש מכ"ש בנ"ד שיש לחוש לשינוי דעת הבעל ע"ש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ואם בא גט לפנינו אם חתומים עליו שני עדים, תולים אנו שנמסר בפני שניים והרי הוא כשר להנשא בו.

אבל אם אין חתומים עליו, אינו כשר להנשא בו, ואם נשאת, תצא והולד ממזר.

וכבר התבאר במסכת כתובות דף צד: שהלכתא עידי מסירה כרתי י"א שבין בגיטין בין בשאר שטרות, כלומר העדים שבפניהם מוסר הבעל את הגט לאשתו הם הכורתים את קשר האישות שבין הבעל לאשתו, ובמזון העדים שבפניהם מוסר המקנה לקונה הם המחילים הקנין. וי"א⁷² שרק בגיטין עדי מסירה כרתי.

ולפיכך שטר⁷³ שאין עדים חתומים בו ונמסר בפני שני עדים גובין בו ממשעבדי, שאע"פ שאין העדים חתומים בו יש לו קול.

ומכל מקום אם יש עדים חתומים בו ונמצאו העדים החתומים בו פסולים ואפילו עד אחד מהם השטר פסול, אף על פי שנמסר בפני עדים כשרים מפני שהוא מזויף מתוכו. ואף אם יבואו אלו עדי מסירה ויעידו לפני ב"ד שראו ההלואה ושנמסר לפנין שטר, מ"מ אין הב"ד יכולין לכתוב שטר חדש על פיהם⁷⁴. ואם היו רק עדי חתימה ולא עדי מסירה כלל. כשר⁷⁵.

⁷² הש"ך נא ט הביא הרב' פוסקים שחולקין על דין זה וס"ל דלא אמרינן עידי מסירה כרתי אלא נבי גיטין אבל בשמרי ראייה קי"ל דבעי עידי חתימה ואם כן עכ"פ פשיטא דיוכל המוחזק לומר קים לי וצ"ע עכ"ל.

⁷³ שו"ע ונו"כ חו"מ נא ז

⁷⁴ סמ"ע שם טו ועיין באורים שם כא שדין זה צ"ע. אולם על כל פנים ודאי נחשב עדות בעל פה

⁷⁵ בקצה"ח סימן מב סק"א הסכים לדעת הב"ה, דכל שיכול להודיף הו"ל כאילו אין בו עדי חתימה כלל, אלא דלר"א סגי בעדי מסירה, אבל כשאין גם עדי מסירה ודאי פסול. ואין לומר שהודאת הנותן שמסר יועיל כמו עדי מסירה, דא"כ גם בכת"י של אחר שמסר לו בינו לבין עצמו, נימא כן. ובוזה ודאי דלא מהני, כדמוכח בכמה מקומות בש"ס ופוסקים, וא"כ ה"ה בעדי חתימה על דבר שיכול להודיף דכמאן דליתא לעדים, נמי לא מהני, עוד הביא הקצה"ח שם שיטת הר"ן דר"א מודה דעדי חתימה כרתי, אבל לא מדין עדי חתימה, אלא כל שיש עדים בגוף הדבר גומרת המסירה אף בלי עדים, כעדי מסירה, שהרי הגט יוצא מתחת ידה עם חתימת העדים וידוע שהבעל מסרו לה, נמצא כאילו עדי החתימה מעידים על המסירה, וכתב הקצה"ח שלפ"י ה"ה בשטר שיכול להודיף הוי כאילו אינו ידוע מה כתוב בו, ובדיעבד כשלא קראו הגט כשר, עיין שם באריכות. ובנה"מ שם דחה סברת הקצה"ח שבדבר היכול להודיף חשיב כשטר שלא קראוהו שכשר בדיעבד, דהתם עכ"פ קראוהו אח"כ, אבל ביכול להודיף הוי כלא קראוהו כלל.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וכן לזה⁷⁶ שכתב בכתב ידו שהוא חייב לפלוני מנה, והחתים בו עדים⁷⁷, או שמסרו למלוה בפני עדים⁷⁸, הרי זה שטר כשר, ובלבד שיהא השטר באופן שאינו יכול להזדייף, ויקראו העדים השטר שנמסר בפניהם, ויש אומרים⁷⁹ שצריך הלוה לומר לעדים חתמו והעידו שנמסר בפניכם.

י"א⁸⁰ שלמרות שעדי מסירה כרתי צריך לכתוב שמות של המוכר והלוקח או המלוה והלוה בשטר שהכשירו על ידי עדי מסירה. וי"א⁸¹ שרק בגיטין וקדושין צריך שמו ושמה משום שצריך ספירת דברים בגט וקידושין איתקש לגט, אבל בשאר שטרות אין צריך.

יא. שנים שהיו בעיר אחת שם אחד יוסף בן שמעון ושם אחר

יוסף בן שמעון אינו יכולין להוציא שטר חוב זה על זה ...

הא הם על אחרים יכולין

כשיש שני יוסף בן שמעון⁸² יכול כל אחד מהם להוציא שטר חוב על אחר, ואין הלוה יכול לומר לא נתחייבתי לך אלא ליוסף בן שמעון השני, שמכיון שהשטר בידו חזקה שהוא שלו⁸³.

⁷⁶ שו"ע חו"מ מ ב

⁷⁷ ולא מסרו בפני עדים, ולפירוש הסמ"ע סימן מ סק"ד היינו שהעידו על כתב ידו, ולפירוש הש"ך סק"ח היינו שהעידו על גוף הדבר, ובפתי"ש סק"ד כתב בשם הח"י דבעינן תרתי, ובסמ"ע סימן נ סק"א כתב שאפילו לא כתוב בו בפנינו עדים אלא בלשון כתיבת יד דין שטר יש לו, ועי' פעמו"ז סימן מ.

⁷⁸ וכתב הש"ך סק"ט דהיינו למ"ד עדי מסירה כרתי, ובסימן נא נתבאר שיש חולקים

⁷⁹ שו"ע שם בשם הגאונים ובש"ך בשם המ"מ כדי שיהיה לו קול.

⁸⁰ משמע מדברי הפרישה סימן ס"ו (סעיף י"א)

⁸¹ כן משמע בהר"ן בפרק קמא דקדושין (ה' ע"א מדפי הרי"ף) נתייה"מ שם ו

שו"ע ונו"כ מט ז'⁸²

⁸³ ואין חוששין שנפל והשני מצאו, ולכן כתב הרמ"א שאם אין בידו שטר אלא שמודה שחייב לאחד מהם, אינו יכול לגבות ממנו אלא בהרשאה, ובנה"מ ס"ק טו כתב על דברי הרמ"א שאע"פ שהוא חייב לאחד מהם ואינו יודע למי פטור, ולא דמי להא דסימן עו סעיף ב בלזה משנים ואינו יודע ממי שחייב לשלם, דשאני הכא דלא הו"ל למידק משום שיכול לומר סמכתי על השטר, וכ"כ התומים, ועפ"י כתב בנה"מ הידושים שאם הוא מלוה ע"פ חזר דינו כלוה ואינו יודע ממי שחייב לשלם לשניהם. כתב בכנה"ג דה"ה בשטר בכתב ידו בלי עדים אינו נאמן לומר מאחר נפל, ומ"מ אם טוען אמת שלויתי ממך ופרעתוך, אם אין בו נאמנות נאמן. בנה"מ סק"ח הביא בשם התומים שהקשה אמאי הם מוציאים על אחרים למ"ד דבעינן מוכח מתוכו, והא ליכא מוכח מתוכו, והנה"מ כתב דלמה דקיי"ל דלא חיישינן לנפילה חשיב כמוכח מתוכו, כיון שהשטר יוצא מתחת ידו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

